

Raadsvoorstel

Nummer raadsvoorstel	25/16
Datum commissie	27 maart 2025
Datum B&W vergadering	04-03-2025
Portefeuillehouder	S. Nijssen
Opsteller	
Afdeling/team	Leefomgeving
Voorgestelde behandeltijd Voorronde	
	☒ Openbaar ☐ Geheim

Onderwerp

Bepalen van de toekomst van de muskuseenden in Oostzaan

Kern van het voorstel

Het college is een viertal keuzevoorstellen voorgelegd, namelijk:

- **Scenario I.** Continueren huidige situatie. Het nestbeheer wordt door (contract)partner(s) uitgevoerd en de populatie wordt beheersbaar gehouden.
Raming jaarlijks ca. € 8.000 + inzet (deel) fte.
- **Scenario II.** Verwijderen resterende populatie muskuseenden door extra vangacties i.c.m. nestbeheer.
Raming eenmalig ca. € 15.000 geen inzet fte.
- **Scenario III.** Stopzetten nestbeheer en natuurlijk laten ontwikkelen van de populatie.
Raming jaarlijks € 50.000 (op basis van een (deel)fte) kosten zijn lastig in te schatten en worden hoger naar mate de populatie groeit.
- **Scenario IV.** Aangepast nest,- en populatiebeheer gericht op ontwikkeling en instandhouding van de populatie, waarbij de gemeente de heropening van een vorm van eenden opvang faciliteert.
Raming jaarlijks ca. € 10.000 en eenmalig ca. € 106.000 + inzet (deel) fte.

Keuzevoorstel college

Van de vier scenario's adviseert het college om de keuze te maken voor scenario II. Dit gezien de grote negatieve financiële gevolgen en/of onzekerheden van de andere scenario's en de daarbij behorende inzet van (deel) fte in combinatie met de verwachte overlast. Tevens is te verwachten dat er onwenselijkheden in het kader van dierenwelzijn ontstaan.

Het college is zich bewust van het historisch belang van pluimvee voor de gemeente. Echter heeft de afgelopen jaren de aanwezige muskuseendenpopulatie gemeentebreed voor vele klachten met bijbehorende flinke kosten en inzet van fte gezorgd. De destijds aanwezige eendenopvang heeft lokaal ook voor klachten en overlast gezorgd waardoor een toekomstige opvang niet met zekerheid voor een

klachtenvrije situatie zal zorgen. De financiële situatie van de gemeente Oostzaan laat niet toe dat de gemeente de komende jaren onbeperkt geld en fte's in blijft zetten voor de opvang en handhaving van de eenden in het dorp. Tegelijkertijd zijn er signalen en meldingen binnengekomen dat, vanwege de grote aanwezigheid, de muskuseenden zeer dieronvriendelijk zijn behandeld. Dit vindt het college een volstrekt onwenselijke situatie.

Beknopte terugblik

In de herfst van 2024 is de gemeente Oostzaan begonnen met het wegvangen van de grote hoeveelheid muskuseenden in het dorp. Dit was nodig omdat er sprake was van een ongezond grote populatie. De oververtegenwoordiging van deze eenden leidde tot overlast bij bewoners, in de openbare ruimte en (verkeers)onveilige situaties. De eenden zijn weggevangen door een gespecialiseerd bedrijf, met als voorwaarde ze levend te herplaatsen. Het bedrijf heeft ook opdracht gekregen in 2025 het populatie,- en nestbeheer uit te voeren om de populatie beheersbaar te houden. Over deze aanpak heeft continue overleg plaatsgevonden met de Stichting Ducktopia. De aanpak is ook besproken met de raad. Ook zijn er diverse sets schriftelijke vragen beantwoord in de afgelopen maanden over dit onderwerp.

Vervolg

Op dit moment zijn er naar schatting nog enkele tientallen muskuseenden in Oostzaan. De gekozen aanpak, waarin Anticimex door middel van gerichte vangacties en nestbeheer de populatie beheersbaar houdt, geldt vooralsnog alleen voor 2025. We zien echter dat de populatie en het aantal klachten over overlast alweer toenemen. Daarnaast moet er nog een aanpak voor de jaren hierna worden bepaald. Met dit raadsvoorstel legt het college de vraag voor hoe de raad de toekomst van de muskuseenden in Oostzaan voor zich ziet, en welk beleid de raad wenst dat gevoerd wordt in de komende jaren.

Voorgesteld besluit

De Raad besluit:

Scenario II als beheersinstrument te kiezen voor de populatie Muskuseenden

Bijlagen

B1. Overzicht herplaatste muskuseenden Anticimex

Toelichting

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

Voorgeschiedenis en communicatie met de raad

- In het raadsbericht van 28 november 2023 is de raad geïnformeerd over de sluiting van de eendenopvang Ducktopia op locatie Kerkstraat, als gevolg van klachten door omwonende van de daar aanwezige ratten en daarmee gepaard gaande gezondheidsrisico's, verrommeling, stankoverlast evenals een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
- In het raadsbericht van 18 juni 2024 heeft de raad kennis kunnen nemen van de stand van zaken omtrent de grote populatie muskuseenden in Oostzaan. Hierin is aangegeven dat Stichting Ducktopia nog geen nieuwe passende locatie had weten te vinden. Ook is de aanpak vanuit het college toegelicht om een

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

- bedrijf in te huren om de buitensporige grote populatie eenden te gaan inperken en levend te herplaatsen
- In oktober 2024 is het bedrijf gestart met wegvangen van de muskuseenden. Hier was veel aandacht voor in de media en in het dorp. In een persbericht heeft het college, inclusief een statement van het bedrijf, de vragen over het afvangen van de eenden beantwoord.
- Op 5 november 2024 en 14 januari 2025 zijn schriftelijke vragen beantwoord ingaande op laatste stand van zake rondom de muskuseenden.

Relevante context en achtergrond

- Terugblik op de eendenopvang Ducktopia.
 - o De gemeente had in 2019 wegens overlast van de eenden gemeentegrond ter beschikking gesteld aan Ducktopia en hoopte door de eenden afgeschermd te voeren de overlast voor winkeliers en inwoners terug te dringen. In eerste instantie leek dit te helpen. Eind 2023 was de toename van ratten, stankoverlast en verrommeling echter niet meer houdbaar en heeft het college tot sluiting over moeten gaan.
 - o Stichting Ducktopia heeft de wens een nieuwe locatie te vinden om de eendenopvang te heropenen. De gemeente heeft gesprekken gehad met de stichting om – wanneer de stichting een locatie gevonden zou hebben – de te doorlopen ruimtelijke en vergunningsprocedures toe te lichten. Tot op heden heeft de stichting nog geen geschikte locatie weten te vinden. Dit initiatief ligt, zoals bij alle vergelijkbare initiatieven, bij de stichting.
- Overlast als gevolg van de aanwezige populatie muskuseenden.
 - o De muskuseend is een uitheemse vogelsoort, die Europees te boek staat als exoot en door de mens is geïntroduceerd buiten diens natuurlijke verspreidingsgebied, zich nadien in de vrije natuur heeft weten te handhaven en is gaan voortplanten. De vogelbescherming constateert dat 'de muskuseend (nog) niet op de Europese lijst van zorgwekkende invasieve uitheemse soorten staat'. Volgens de FaunaBeheerEenheid Noord-Holland is het een morele 'plicht' om te voorkomen dat exoten breed gaan voorkomen in onze natuur.
 - o In de Oostzaanse praktijk levert de aanwezigheid van de muskuseend overlast op. Denk hierbij aan verkeersonveiligheid, ongewenste aanwezigheid in particuliere tuinen, onhygiënische en ongezonde situaties als gevolg van hun uitwerpselen, negatieve invloed op de waterkwaliteit, en ze zijn opdringerig naar voorbijgangers.
 - o Deze overlast zien wij ook terug in de klachten en meldingen. Afgelopen jaren heeft de gemeente vele klachten ontvangen van inwoners.
- Gekozen aanpak zomer 2024.
 - o Gezien dat er geen passende particuliere eendenopvang meer in Oostzaan was afgelopen jaar, en de populatie van de eenden sterk toenam en daarmee de overlast, heeft het college in de zomer van 2024 een nieuwe aanpak vastgesteld. Een specialistisch bedrijf, Anticimex, is gecontracteerd om de muskuseenden te vangen en levend herplaatsen elders in het land, om zo de populatie beheersbaarder te maken – en de overlast te reduceren. Om te voorkomen dat de populatie zich weer snel herstelt na de vangacties is Anticimex ook gecontracteerd om het populatie,- en nestbeheer in 2025 uit te voeren.
 - o In bijlage B1 is het overzicht van Anticimex waar de muskuseenden zijn herplaatst.
- Voorbeelden uit het land. Afgelopen periode is er contact geweest met o.a. de gemeente Waddinxveen, Uithoorn en Aalsmeer waar muskuseenden in de openbare ruimte voorkomen en die overlast ervaren van de muskuseenden.

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)

- De ervaring van de andere gemeenten leert dat, bij een stijgende populatie, niets doen geen optie is. Met name de gemeenten waar een grotere populatie van muskuseenden aanwezig was (vergelijkbaar met Oostzaan) komt naar voren dat (gedeeltelijk) wegvangen van de muskuseenden jaarlijks terugkerend ingezet moet worden. Daarnaast moet er minimaal drie keer per jaar aan nestbeheer gedaan moet worden. Het ging om het wegvangen van 100'en eenden per jaar, het behandelen van 1200+ eieren en de inzet van gespecialiseerde bedrijven en/of inzet van 2 fte, per gemeente. Uiteindelijk hebben deze gemeenten gekozen om de populatie volledig weg te vangen en te herplaatsen.
- WOO-verzoek (Wet open overheid).
 - In november hebben wij een WOO-verzoek ontvangen van de Orkaan inzake 'de gang van zaken rondom de muskuseenden in Oostzaan'. De afhandeling van dit WOO-verzoek is momenteel in een afrondende fase. Er is van een aantal journalisten bovengemiddeld veel aandacht voor de aanpak die de gemeente hanteert. In transparantie en met goedwillendheid is de aanpak van de muskuseenden getracht op een correcte manier in goede banen te leiden. Dit heeft o.a. zeer veel ambtelijke, maar ook bestuurlijke capaciteit gevraagd.

Gepleege inzet van gemeentelijke organisatie en middelen op het dossier muskuseenden.

- In de afgelopen jaren heeft de gemeente veel tijd en middelen besteed aan het dossier muskuseenden en Ducktopia.
 - Financiën
 - €4000 tot €5500 subsidie per jaar voor eenden opvang Ducktopia (2020-2024)
 - Ca €13.000 euro voor vangacties en nestbeheer voor 2 jaar
 - Ca. €8.000 euro voor de externe behandeling van het WOO dossier muskuseenden
 - Capaciteit
 - De gemeente beschikte over een fte gericht op natuur, landschap en dierenwelzijn. Betreffende functie is gedurende flinke periodes volledig vrij gemaakt voor dit dossier. Naast deze fte heeft dit thema ook veel capaciteit gevraagd van de afdeling communicatie en juridische zaken. In gezamenlijkheid is de inzet vele honderden uren. Ook de bestuurlijke inzet en aandacht mag hierbij niet vergeten worden.
 - Dit is ook een groot risico voor de gemeente. Als dit dossier de komende tijd eenzelfde capaciteit blijft vragen, gaat dat direct ten koste van de aandacht voor andere belangrijke dossiers. Zoals de raad weet staat de personele bezetting al onder druk.

Vervolgscenario's en keuze raad

Het college ziet vier mogelijke scenario's voor zich voor de periode na 2025, waarover een uitspraak en principekeuze van de raad gewenst is. Hiermee wordt de positie en de toekomst van de muskuseenden in Oostzaan bepaald.

- Scenario I. Continueren huidige situatie. Het nestbeheer wordt door (contract)partners (Anticimex) uitgevoerd en de populatie wordt beheersbaar gehouden. Populatie,- en Nestbeheer ca. € 7.000 per jaar (volgens offerte 2024/2025) + levend herplaatsen (indien mogelijk) ca. € 1.000 daarbij inzet van (deel) fte ambtelijke capaciteit.

Raming jaarlijks ca. € 8.000 + inzet (deel) fte.

- Voordelen:
 - De muskuseend blijft in gecontroleerde vorm in vrijheid behouden voor Oostzaan.
- Nadelen:
 - Financiële middelen blijven structureel nodig voor inhuur contractpartner of het faciliteren van Ducktopia, voor vangacties en nestbeheer
 - Ambtelijke capaciteit blijft nodig voor afhandeling klachten, contact met media etc. Maar ook voor (invulling van) samenwerking met de contractpartner / Ducktopia.
 - Acceptatie nodig van bepaalde mate van overlast en bijbehorende klachten
 - Als exoot is het niet geheel uitgesloten dat de aanwezigheid van de muskuseend op langere termijn negatieve impact heeft op de inheemse soorten en aanwezig habitat van Oostzaan.
- Scenario II (voorkeursscenario college). Verwijderen resterende populatie muskuseenden door extra vangacties i.c.m. nestbeheer. Ca € 7.000 wegvangen ca. 100 eenden levend herplaatsen (indien mogelijk) € 5.000 + Gericht nestbeheer 1 seizoen ca. € 3.000 (Kosten volgen offerte Anticimex 2024/2025) Daarbij geen inzet van fte ambtelijke capaciteit.

Raming eenmalig ca. € 15.000 geen inzet fte.

- Voordelen:
 - Na incidentele beperkte financiële impuls voor de extra vangacties, zijn er geen middelen en capaciteit meer nodig op het dossier.
 - Verdwijnen van overlast en bijbehorende klachten.
 - Risico op verstoring inheemse soorten en habitat is uitgesloten.
- Nadelen:
 - De muskuseend verdwijnt uit het straatbeeld.
 - Geen garantie dat de muskuseenden niet geherintroduceerd worden in de openbare ruimte.
 - Mogelijk maatschappelijke onrust en negatieve publiciteit
- Scenario III. Stopzetten nestbeheer en laten ontwikkelen van de populatie. Geen kosten beheer. Vele kosten voor gevolgen hiervan. Een deel/volledige fte voor de afhandeling klachten, overlast, reiniging jaarlijks, en mogelijk meer.

Raming jaarlijks € 50.000 (op basis van een (deel)fte). Kosten zijn lastig in te schatten en worden hoger naar mate de populatie groeit.

Voordelen:

- De muskuseend blijft in grote getalen in vrijheid behouden voor Oostzaan.
- Nadelen:
 - Sterke toename overlast en klachten
 - Grotere ambtelijke capaciteit nodig voor afhandeling klachten, contact met media etc.
 - Risico op verstoring inheemse soorten en habitat wordt sterk vergroot
- Scenario IV. Aangepast nest- en populatiebeheer gericht op ontwikkeling en instandhouding van de populatie, waarbij de gemeente de heropening van een vorm van eendenopvang faciliteert. Jaarlijks ca. € 5.000 (enkel voor de aanschaf voer op basis van voorgaande jaren subsidie die Ducktopia ontving) +

Aanleiding, gewenst resultaat en voorstel (incl. argumenten)
jaarlijks ca. € 5.000 subsidie voor onderhoud, lasten e.d. (grobe schatting) + kosteloos beschikbaar stellen grond + eenmalig ca. € 100.000 inrichting terrein (gebaseerd op plannen van de stichting en aangevraagde kwijtschelding leges) + eenmalig € 6000 leges vergoeding (Stichting Ducktopia heeft zelf geen vermogen gezien de vraag aan de gemeente). Daarbij blijft inzet van (deel) fte ambtelijke capaciteit nodig. Raming jaarlijks ca. € 10.000 en eenmalig ca. € 106.000 + inzet (deel) fte. ○ Voordelen: ▪ De muskuseend blijft in gecontroleerde vorm deels in vrijheid deels in opvang behouden voor Oostzaan. ○ Nadelen: ▪ De eendenopvang kan naar alle waarschijnlijkheid niet op eigen benen staan en financiële middelen blijven structureel nodig voor faciliteren activiteiten ▪ Stevige ambtelijke capaciteit nodig op Ruimtelijke Ordening, projectleiding en JZ voor ondersteuning locatie. Ook bleek in het verleden dat na opening van de eendenopvang er diverse zorgen, klachten en uitdagingen bleven, waar naar verwachting ook ambtelijke capaciteit voor gevraagd zal worden ▪ Ambtelijke capaciteit nodig voor afhandeling klachten, contact met media etc. ▪ Acceptatie nodig van bepaalde mate van overlast en bijbehorende klachten ▪ Als exoot is het niet geheel uitgesloten dat de aanwezigheid van de muskuseend op langere termijn negatieve impact heeft op de inheemse soorten en aanwezig habitat van Oostzaan. ▪ Er kan de gemeente gevraagd worden een locatie beschikbaar te stellen waarmee deze niet beschikbaar is voor andere initiatieven. Wanneer de raad de keuze maakt voor scenario II, zal het college de gevolgen voor middelen en inzet beleggen in de organisatie.

Alternatieven (incl. argumenten)
Geen actieve keuze maken voor een van de scenario's heeft als gevolg dat impliciet gekozen wordt voor scenario III stopzetten nestbeheer en laten ontwikkelen van de populatie. Dit gezien dat de nu gealloceerde middelen eind 2025 aflopen.

Risico's (incl. argumenten) en beheersmaatregelen
Elk geschetst scenario kent diverse risico's op financiën, benodigde ambtelijke capaciteit en impact op de maatschappij. Die zijn geschetst onder het kopje 'toelichting'.

Financiële gevolgen
College gaat over twee jaren binnen diverse begrotingsplaatsen dekking vinden.

Financiële gevolgen	
Kosten/opbrengsten	ca. € 15.000
Dekking binnen begroting?	Deels Dekkingsvoorstel: Over diverse begrotingsplaatsen verspreiden. Oa. Natuur en Landschap

Adviescommissies geraadpleegd (intern/extern)
Diverse gemeenten met vergelijkbare problematiek, FaunaBeheerEenheid Noord-Holland

Communicatie
PM

Participatie
Stichting Ducktopia is in algemene zin op de hoogte gebracht van dit Raadsvoorstel.

Juridische aspecten en beleidskader
N.v.t.

Duurzaamheid en klimaataspecten
N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders van Oostzaan

de gemeentesecretaris,

D.J. van Huizen

de burgemeester,

M.D. Polak

Onderwerp

Bepalen van de toekomst van de muskuseenden
in Oostzaan

RV-nummer: 25/16

Datum: 10 april 2025

De raad van de gemeente Oostzaan
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.: 10 april 2025

Besluit

1. Scenario II als beheersinstrument te kiezen voor de populatie Muskuseenden

Aldus besloten in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Oostzaan,
gehouden op 10 april 2025

de griffier,

de voorzitter,

Z.A de la Cruz

M.D. Polak